
Advies van de Adviesraad Sociaal Domein Nissewaard

Onderwerp : Toegankelijkheid stembureaus Gemeente Nissewaard
Nummer : A1902
Advies-aanvraag : Ongevraagd advies
Bestemd voor : College van Burgemeester en Wethouders Gemeente Nissewaard
Datum advies : 12 februari 2019

Geacht College van Burgemeester en Wethouders.

De komende maanden vinden er verkiezingen plaats, waarvoor vele tientallen locaties voor nog meer stembureaus in de Gemeente Nissewaard zullen worden ingericht. Alle inwoners, ook die met enige vorm van een beperking, dienen in staat te worden gesteld hun stem uit te brengen. Dit betekent dat de stembureaus daarvoor geschikt moeten zijn.

In 2009 en 2010 heeft de Werkgroep Inclusie Beleid (WIB) de stembureaus in Spijkenisse geschouwd op toegankelijkheid. Daarbij zijn veel tekortkomingen geconstateerd. Voor de laatste schouw in juni 2010 is een korte checklist opgesteld met 22 controle punten. Op basis daarvan hebben 5 geïnstrueerde teams van 2 mensen alle stembureaus geschouwd. De resultaten waren nogal divers, wat mede werd veroorzaakt door verschil bij interpretatie van de normen. Naar aanleiding van deze schouw-ronde is een advies uitgebracht aan het College van B&W van de Gemeente Spijkenisse.

De vermelde belangrijkste tekortkomingen in dat advies waren de volgende:

- Ontbreken van een gehandicapten parkeerplaats binnen 50 meter van de ingang. Op een van de tijdelijk ingerichte parkeerplaatsen werd geparkeerd door stembureaupersoneel.
- Niet goed berijdbaar zijn van de looproute.
- Geen of geen goede helling vanaf de parkeerplaats en op de looproutes.
- Geen goede helling bij de toegangsdeur dan wel te hoge drempels.
- Onvoldoende vrije doorgang, ook voor de stemtafel.
- Te weinig manoeuvreerruimte voor een rolstoel.
- Te grote bedieningsweerstand; te veel kracht nodig om toegangs-/tussendeuren te openen.
- In het stemlokaal hoogteverschillen groter dan 2 cm.
- Overal te kleine vrije hoogte onder de lage stemtafel (72 cm in plaats van minimaal 75 cm).
- Te grote afstand van parkeerplaats tot entree.

In een overleg met de toenmalige wethouders over het advies steunden alle aanwezigen de stelling; Het is bijna onmogelijk om alle stembureaus echt toegankelijk te maken omdat er gebruik gemaakt wordt van bestaande gebouwen (die ook niet allemaal van de gemeente zijn) maar laten we dan één stembureau per wijk echt toegankelijk maken en dat ook vooraf aankondigen.

De Adviesraad Sociaal Domein wil u bij deze herinneren aan deze afspraak met uw voorgangers over de destijds overeengekomen minimum-variant aangaande de toegankelijkheid van stembureaus voor inwoners met een beperking. Deze afspraak zou nu ook moeten gelden voor de kernen van de voormalige Gemeente Bernisse.

Sinds het bedoelde advies en de gemaakte afspraak is de regelgeving aangaande de toegankelijkheid van stembureaus aangescherpt. Dit vooral naar aanleiding van de ratificatie van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap.

Het kabinet streeft een inclusieve samenleving na waarin iedereen kan meedoen, ongeacht talenten of beperkingen. De toegankelijkheid van het verkiezingsproces wordt in dat verband van groot belang geacht. Personen met een handicap moeten hun democratisch recht op gelijke voet met anderen kunnen uitoefenen, en iedere kiezer die dat wil, moet zoveel mogelijk in staat worden gesteld om zelfstandig zijn of haar stem uit te brengen.

De groep mensen met een beperking waarop het betreffende VN-verdrag betrekking heeft, is zeer divers. Een beperking kan fysiek, psychisch, verstandelijk, intellectueel en/of zintuiglijk zijn en is in principe langdurig van aard

Op grond van de gewijzigde regelgeving dienen per 1 januari 2019 alle stemlokalen toegankelijk te zijn voor kiezers met een lichamelijke beperking.

In de Kieswet (artikel J4) is vastgelegd dat B&W van een gemeente dient zorg te dragen dat alle in de gemeente aangewezen stemlokalen zodanig zijn gelegen en zo zijn ingericht en uitgerust dat kiezers met lichamelijke beperkingen zoveel mogelijk hun stem zelfstandig kunnen uitbrengen. Indien B&W niet voldoen aan deze bepaling dient de gemeenteraad geïnformeerd te worden over de reden.

Inmiddels zijn in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken toegankelijkheidseisen voor stembureaus vastgesteld.

Op basis daarvan is een Checklist Toegankelijkheidscriteria stemlokalen opgesteld, welke aangeeft waar stemlokalen aan moeten voldoen om toegankelijk te zijn.

De toegankelijkheid wordt daarin onderverdeeld in de volgende vier categorieën:

- Communicatie : Informatie over toegankelijkheid van stemlokalen.
- Bereikbaarheid : Kan men via de openbare weg bij het stemlokaal komen.
- Betreedbaarheid : Kan men vanaf de openbare weg tot in het stemlokaal komen.
- Bruikbaarheid : Kan men de stemfaciliteiten in het stemlokaal gebruiken.

Het volledig geschikt maken van ieder stembureau binnen de Gemeente Nissewaard volgens de gegeven toegankelijkheidseisen zal, zeker op korte termijn, niet mogelijk zijn. Dit mede omdat de locaties van de stembureaus redelijkerwijs niet allemaal verbouwd of aangepast kunnen worden en veelal geen eigendom zijn van de gemeente.

Alle stemlokalen dienen echter wel zo ingericht te zijn dat mensen met een lichamelijke beperking zoveel mogelijk hun stem zelfstandig kunnen uitbrengen. Daarbij kan gedacht worden aan een oprijplank bij opstapjes of drempels, parkeervoorziening voor gehandicapten, stemhokjes met verlaagd werkblad, goede verlichting, een loep bij het stembiljet en eventueel een extra leeslamp. Het is echter niet de bedoeling dat het aantal stemlokalen drastisch afneemt vanwege de (on)toegankelijkheid. Bij de selectie van locaties voor een stembureau dient het College van B&W wel rekening te houden met de toegankelijkheid(seisen).

De Adviesraad Sociaal Domein heeft er begrip voor als niet alle stembureaus op korte termijn volledig of zoveel mogelijk toegankelijk kunnen worden gemaakt, maar gaat wel uit van een intentie bij het College van B&W om bij verkiezingen na het huidige jaar de toegankelijkheid volledig geregeld te hebben.

De Adviesraad Sociaal Domein adviseert u, voor wat betreft de toegankelijkheid van de stembureaus binnen de Gemeente Nissewaard, het volgende:

1. De stembureaus bij iedere volgende verkiezingen zoveel mogelijk toegankelijk te doen zijn voor de inwoners van de Gemeente Nissewaard, opdat iedere inwoner in staat wordt gesteld zijn of haar stem uit te brengen.
Dit volgens de vigerende regelgeving en verdragen en de eisen zoals vastgelegd in de checklist Toegankelijkheidscriteria stemlokalen.
2. Zorg te dragen voor een goede spreiding van (volledig) toegankelijke stembureaus binnen de Gemeente Nissewaard, waardoor iedere inwoner zo dicht mogelijk bij het woonadres een stem kan uitbrengen.
3. Duidelijke en toegankelijke voorlichting te geven aan zowel de inwoners als de leden die bij stembureaus werkzaam zijn. Voor de inwoners dient het duidelijk te zijn welke stembureaus volledig toegankelijk zijn dan wel (on)toegankelijk voor inwoners met een bepaalde beperking. De leden werkzaam bij een stembureau dient duidelijk te zijn welke handelingen gedaan kunnen worden om het betreffende stembureau meer toegankelijk te maken en welke ondersteuning zij kunnen en mogen bieden bij het stemmen door inwoners met een beperking.
4. De inwoners duidelijk te maken waar en op welke wijze een klacht kan worden ingediend over de (on)toegankelijkheid van een stembureau.

De Adviesraad verzoekt u vóór de eerstvolgende verkiezingen de Adviesraad Sociaal Domein in te lichten in hoeverre, op welke wijze en welke termijn u invulling zal geven aan het hetgeen geadviseerd is.

Daarnaast is het verzoek de bij iedere verkiezing te verstrekken informatie aan de Gemeenteraad, voortvloeiende uit artikel J4 van de Kieswet, betreffende de reden van het niet voldoen aan de toegankelijkheidseisen van stembureaus, ook te doen toekomen aan de Adviesraad Sociaal Domein.

De Adviesraad Sociaal Domein gaat er vanuit spoedig een schriftelijke reactie van u te ontvangen.

Met vriendelijke groet,

A.M. Koopman-van Kouwen,
Voorzitter Adviesraad Sociaal Domein Nissewaard